

Rakamlarla Uluslararası Doğrudan Yatırımlar Ödemeler Dengesi İstatistikleri | Aralık 2023

Sayı 97 | Son Güncelleme: 13 Şubat 2024

İÇİNDEKİLER

1

Yönetici Özeti

2

Yerel Trendler

3

Küresel Trendler

4

Ek Tablolar

1 Rakamlarla UDY: Ödemeler Dengesi İstatistikleri | Aralık 2023

Yönetici Özeti

Yerel Trendler

- 13 Şubat 2024'te paylaşılan güncel resmi verilere göre, **2023 yılında, Türkiye'ye, 10,6 milyar dolar değerinde Uluslararası Doğrudan Yatırım (UDY) girişi** gerçekleşti. Toplam UDY girişi içerisinde, **yatırım sermayesi girişleriyle 5,6 milyar dolar**, yabancı uyruklulara gayrimenkul satışı yoluyla 3,6 milyar dolar, borçlanma araçları vasıtasıyla 1,9 milyar dolar değerinde giriş kaydedildi. Yatırım tasfiyelerinin 374 milyon dolar değerinde aşağı yönde etkilemesiyle, toplam UDY girişi 10,6 milyar dolar olarak gerçekleşti.
- Güncel UDY verileri Aralık 2023'te 1 milyar dolarlık bir UDY girişine işaret ederken bu yatırım ile birlikte 2023'teki toplam UDY girişi **2022'ye göre %22 düşüşle** 10,6 milyar dolar olarak kaydedildi. 2023'te çekilen UDY, cari açığın %24'üne karşılık geldi. 2002 yılından itibaren Türkiye'ye gerçekleşen UDY girişleri, 263 milyar doları aştı.
- 2023 yılı içerisinde gerçekleşen yatırım sermayesi girişleri, toplamda 5,6 milyar dolarlık bir hacme sahip olup sektörel kompozisyonda 984 milyon dolarlık yatırım (%18'lik pay) ile **toptan ve perakende ticaret** öne çıktı. Finans ve sigorta en çok yatırımın geldiği ikinci sektör olurken bu sektörün alt kırılımında 300 milyon dolarlık yatırımın **bankacılık** yatırımı olduğu kaydedildi. %9'luk payı ile **elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi** ve %7'lik payı ile **ulaştırma ve depolama**, yatırım sermayesi girişleri açısından en çok yatırımın gerçekleştiği diğer sektörler oldu.
- 2023 yılında **Avrupa Birliği (AB-27)**, Türkiye'ye gelen yatırım sermayesi girişlerinin %53'lük payı ile ana kaynağı olmaya devam etti. **Orta Doğu** ülkelerinden gelen yatırımların payında %8'den %18'e bir artış gözlemlendi. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Katar bu artışta önemli bir rol oynadı. Ülkeler nezdinde, **Hollanda, Almanya, BAE, Katar ve Rusya**, 2023 yılında Türkiye'ye en çok yatırım sermayesinin geldiği ülkeler oldu.

İÇİNDEKİLER

1

Yönetici Özeti

2

Yerel Trendler

3

Küresel Trendler

4

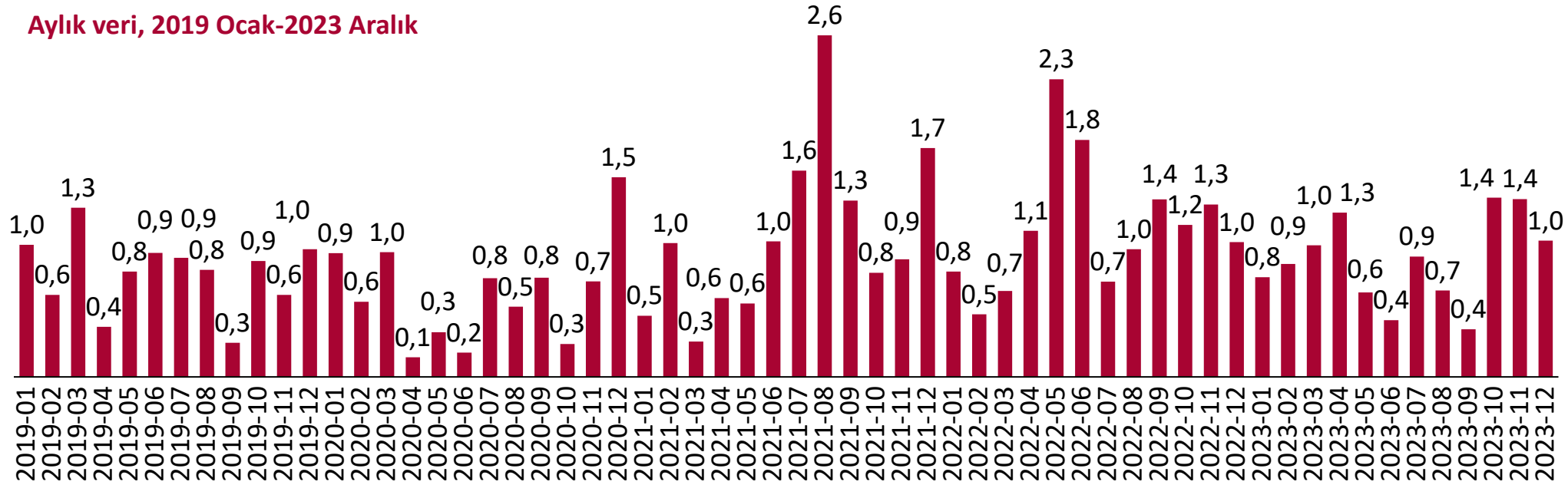
Ek Tablolar

2 Aralık ayındaki 1 milyar dolarlık giriş ile birlikte, 2023'teki toplam UDY girişi, 2022'e göre %22 düşüşle 10,6 milyar dolar olarak kaydedildi

Türkiye'ye gerçekleşen UDY girişi, milyar \$

Öne çıkan noktalar

Aylık veri, 2019 Ocak-2023 Aralık

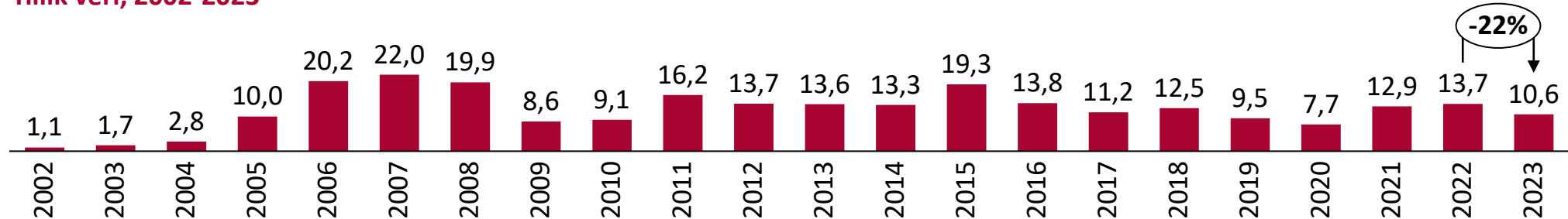
2023 Aralık ayında Uluslararası Doğrudan Yatırım (UDY) girişlerinin değeri, 1 milyar dolar olarak kaydedildi.

2023 yılının toplamında Türkiye'ye gelen UDY girişleri, 2022 yılına kıyasla **%22 düşüşle 10,6 milyar dolar** olarak gerçekleşti.

2023'te çekilen UDY, **cari açığın %24'üne** karşılık geldi.

2002 yılından itibaren Türkiye'ye gerçekleşen UDY girişleri, **263 milyar doları** aştı.

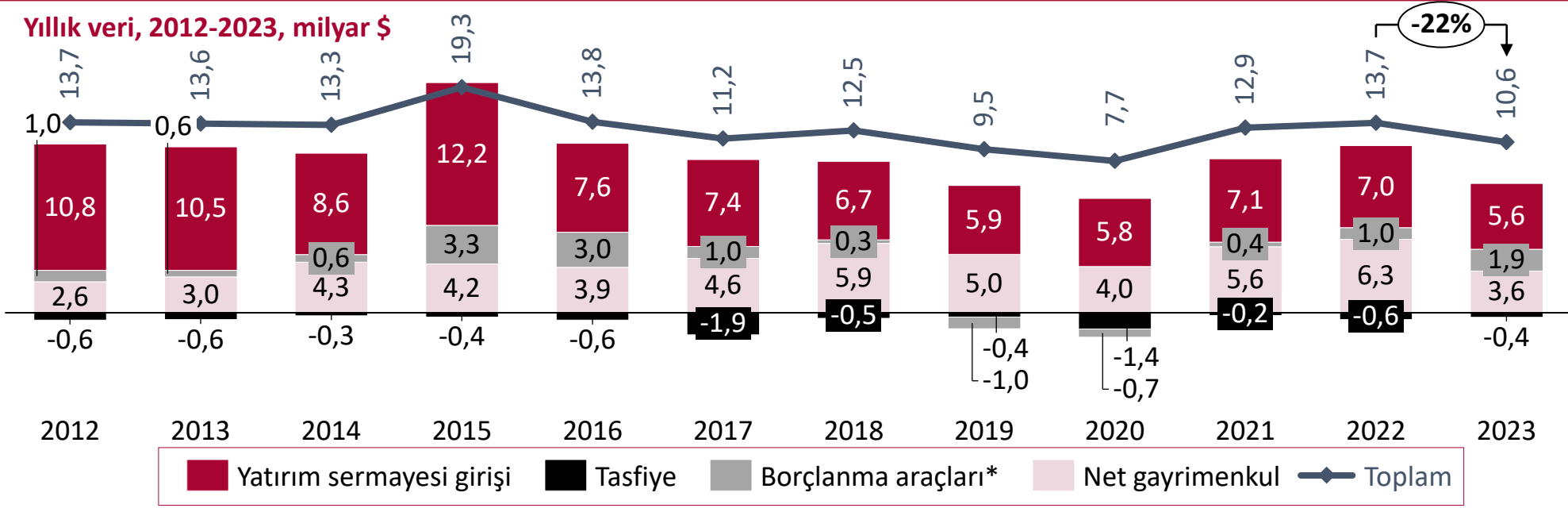
Yıllık veri, 2002-2023

2 2023 yılında yatırım sermayesi girişleri 5,6 milyar dolar olurken, gayrimenkul alımları 3,6 milyar dolar katkı sağladı

Türkiye'ye gerçekleşen UDY girişlerinin dağılımı

Yıllık veri, 2012-2023, milyar \$

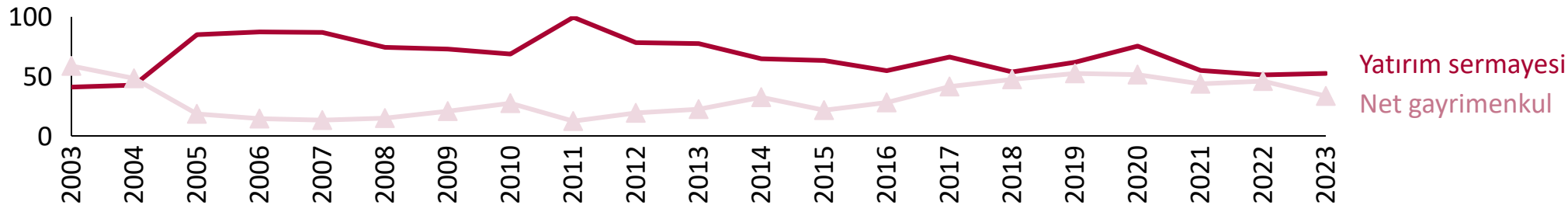
Öne çıkan noktalar

2023'ün toplamında Türkiye, **yatırım sermayesi girişleriyle 5,6 milyar dolar, yabancı uyruklulara gayrimenkul satışı yoluyla 3,6 milyar dolar**, borçlanma araçları vasıtasıyla 1,9 milyar dolar değerinde UDY girişi kaydetti. Yatırım tasfiyelerinin 374 milyon dolar değerinde aşağı yönde etkilemesiyle, **2023'teki toplam UDY girişi 10,6 milyar dolar olarak kaydedildi.**

2023'teki yatırım sermayesi girişi son 5 yıllık ortalamaya (6,5 milyar \$) yakın olsa da 2004'ten bu yana kaydedilen en düşük seviye.

Gayrimenkul satışları 2022'ye kıyasla %43'lük bir düşüş ile 2023'teki toplam UDY girişlerinin %33'ünü oluşturdu.

Gayrimenkulün ve yatırım sermayesi girişlerinin toplam UDY girişlerindeki payı, %, 2003-2023

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), YASED hesaplamaları

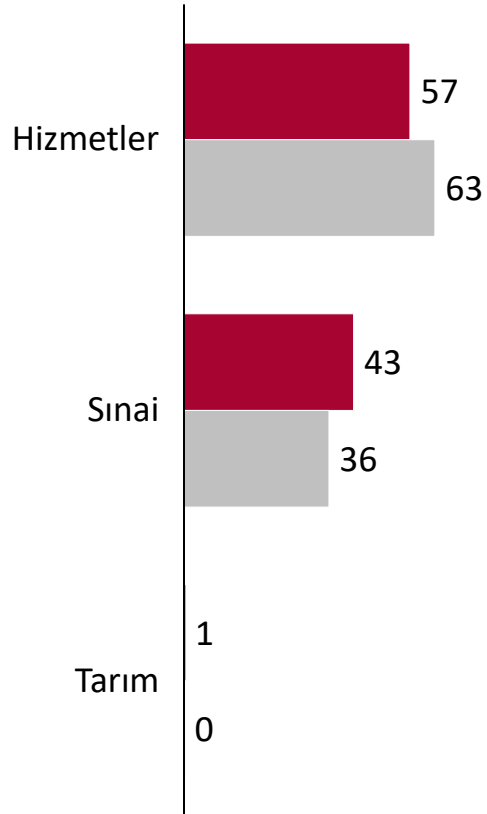
Not: * Ödemeler Dengesi Ayrıntılı Sunumda tüm borçlanma hareketleri "Diğer sermaye (net)" olarak kategorize edilirken doğrudan yatırım ilişkisi içerisinde olan finansal kuruluşlar arasındaki tüm borç işlemleri doğrudan yatırım işlemlerinden çıkarılarak, portföy ya da diğer yatırım olarak yeniden sınıflandırılmaktadır.

2 Toptan ve perakende ticaret, finans ve elektrik dağıtım, 2023'te Türkiye'ye gelen UDY sermayesinin %37'sini oluşturdu

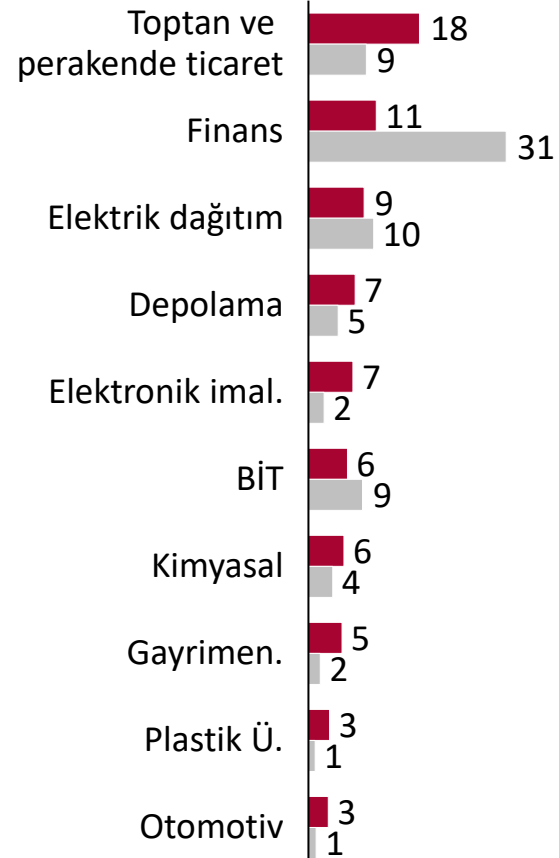
Yatırım sermayesi şeklinde Türkiye'ye gelen UDY'nin sektörel dağılımı

Öne çıkan noktalar

Ana sektörlere göre dağılım, 2023, %

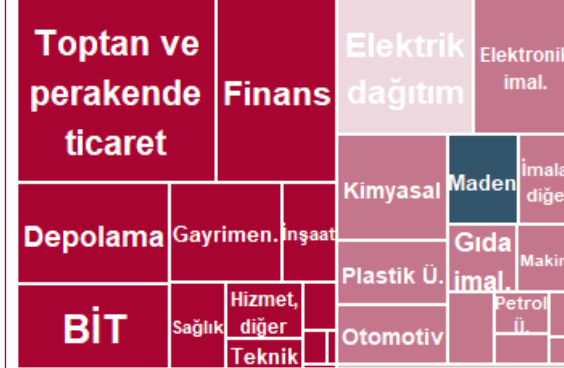

İlk 10 sektör, 2023, %

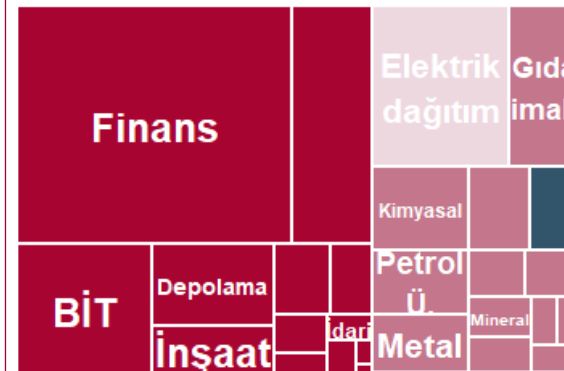

■ 2023 ■ 2002-2022 kümülatif

Treemap - 2023

Treemap - 2002-2022 kümülatif

2023 yılında gerçekleşen yatırım sermayesi girişleri, toplamda 5,6 milyar dolarlık bir hacme sahip olup sektörel kompozisyonda 984 milyon dolarlık yatırım (%18'lik pay) ile **toptan ve perakende** ticaret faaliyetleri öne çıktı. Finans ve sigorta alanında gelen yatırımlar %11'lik bir pay alırken spesifik olarak 300 milyon dolarlık kısmının **bankacılık** yatırımı olduğu kaydedildi.

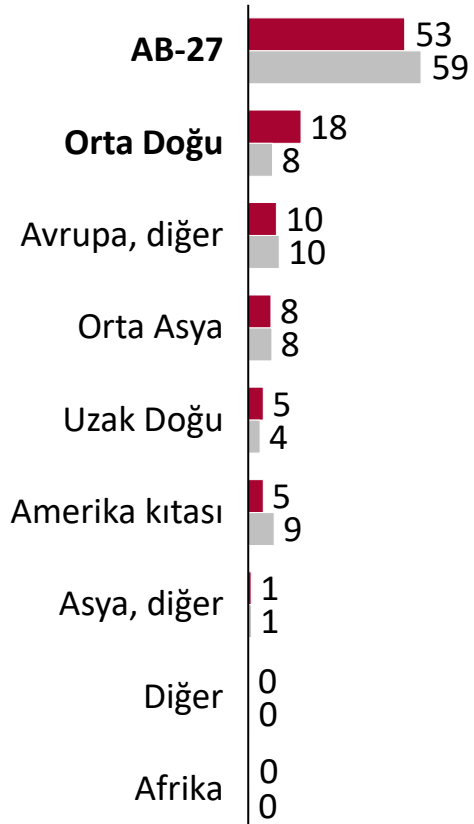
2023 yılında, sermaye girişlerine önemli ölçüde katkıda bulunan diğer önemli sektörler arasında %9'luk bir paya sahip olan **elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi** ve %7'lik bir paya sahip olan **ulaştırma ve depolama** yer almaktadır.

2 2023 yılında Türkiye'ye gelen yatırım sermayesi girişlerinde Hollanda öne çıkarken Hollanda'yı, Almanya ve BAE izledi

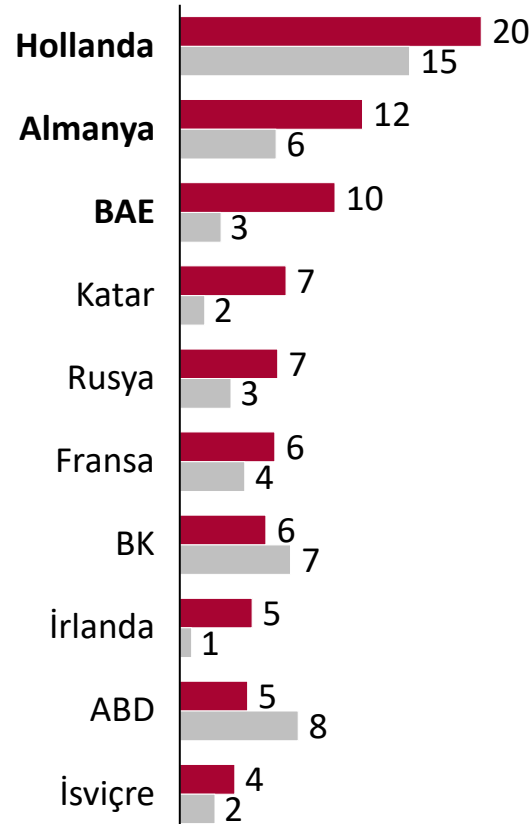
Yatırım sermayesi şeklinde Türkiye'ye gelen UDY'nin coğrafi dağılımı

Öne çıkan noktalar

Bölgesel dağılım, 2023, %

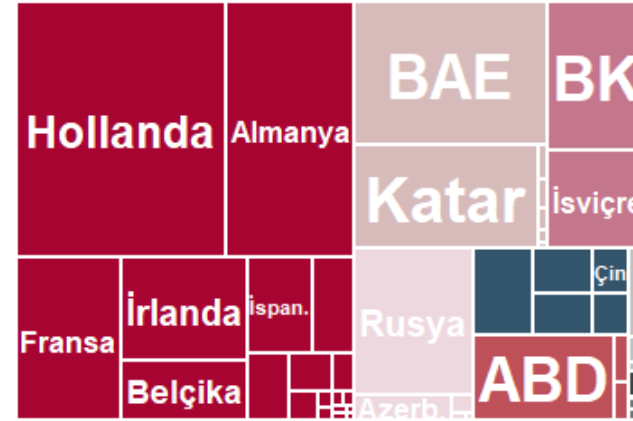

İlk 10 yatırımcı ülke, 2023, %

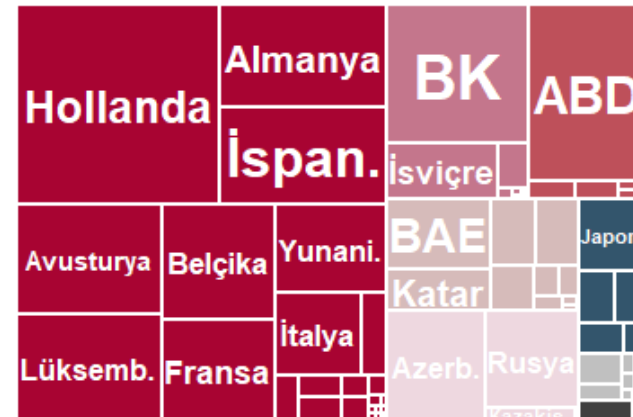

■ 2023 ■ 2002-2022 kümülatif

Treemap - 2023

Treemap - 2002-2022 kümülatif

2023 yılında **AB-27**, Türkiye'ye gelen yatırım sermayesi girişlerinin %53'lük payı ile ana kaynağı olmaya devam etti. **Orta Doğu** ülkelerinden gelen yatırımların payında %8'den %18'e bir artış gözlemlendi. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Katar bu artışta önemli bir rol oynadı.

Ülkeler nezdinde, **Hollanda, Almanya, BAE, Katar** ve **Rusya**, 2023 yılında Türkiye'ye en çok yatırım sermayesinin geldiği ülkeler oldu.

BAE, Katar ve Rusya'nın payındaki artış, enerji, e-ticaret ve bankacılık sektörlerinde gerçekleşen sınır ötesi birleşme ve satın alma duyuruları ile örtüsmektedir.

İÇİNDEKİLER

1

Yönetici Özeti

2

Yerel Trendler

3

Küresel Trendler

4

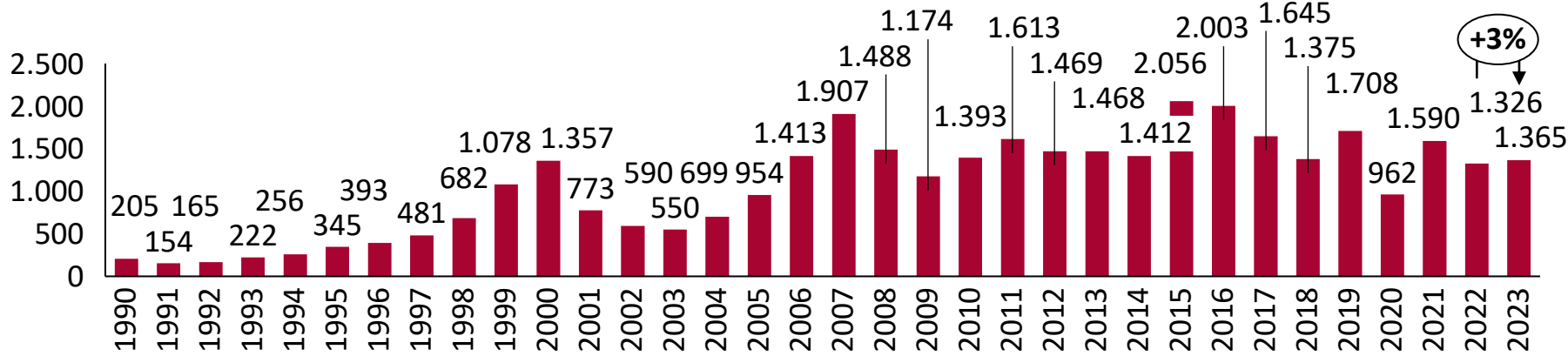
Ek Tablolar

3 2023 yılında küresel UDY akışları %3'lük sınırlı bir artışla yatay seyrini sürdürdü

Küresel, UDY girişleri, milyar \$, 1990-2023*

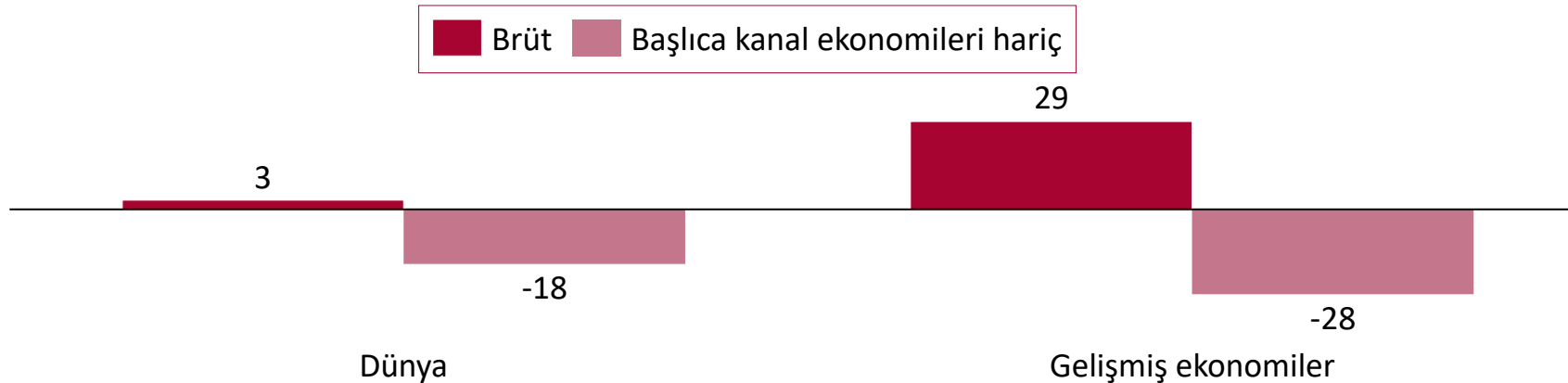
Öne çıkan noktalar

Küresel UDY girişleri

2000'li yılların ortalarından bu yana 1,5-2,0 trilyon dolar düzeyinde seyreden küresel yatırımlar, 2020 yılında 962 milyar dolara gerilemişti. 2021 yılında güçlü bir toparlanma ile 1,59 trilyon dolara ulaşmıştı. 2022'de süregelen jeopolitik belirsizlikler, artan gıda ve enerji fiyatları, yükselen faiz oranları, finansal belirsizlikler ve resesyon beklentisi, küresel yatırım iştahını hep birlikte aşağı çekmiş ve revize edilen verilere göre 2022 yılında küresel UDY hacminde %17'lik bir daralmaya neden olmuştu.

2023'te küresel ve bölgelere göre UDY eğilimleri, 2022'ye göre yüzde değişim, %

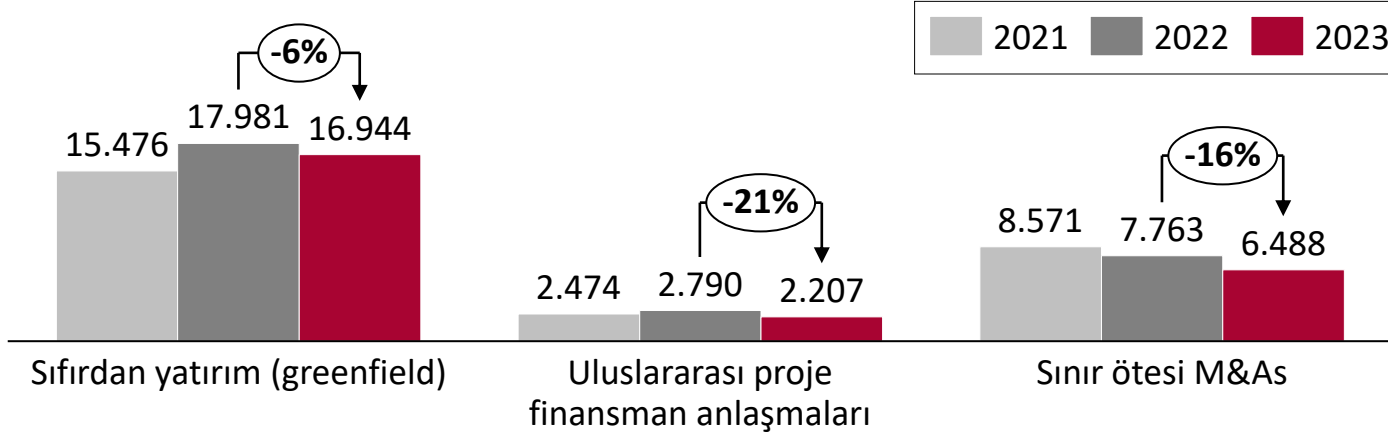
Jeopolitik ve finansal riskler 2023'e taşınırken bu riskler, 2023'te 2022'ye kıyasla, %3'lük marjinal bir artışı beraberinde getirdi.

Rapor ayrıca, genel artışın diğer ülkelere giden UDY'ye aracılık eden belirli Avrupa "kanal" ekonomilerinden kaynaklandığını, bu ülkeler hariç tutulduğunda, 2023 yılında küresel UDY'de %18'lik bir düşüş görüldüğünü belirtmektedir.

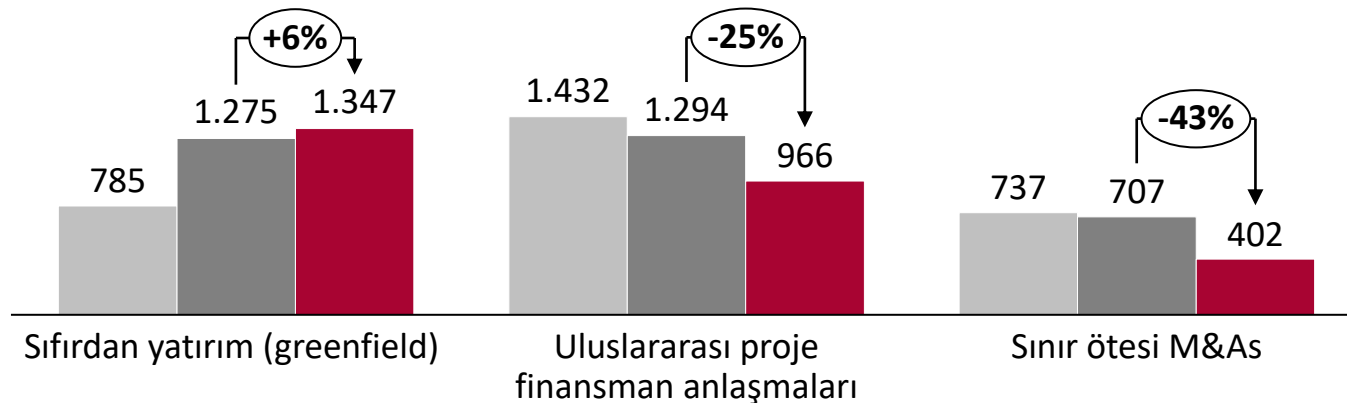
3 2023'deki zayıf performansa rağmen sıfırdan yatırımlardaki ivmeyle 2024 için temkinli bir iyimserlik gözlemleniyor

Proje türlerine göre yatırım eğilimleri

Proje sayısı

Değer, milyar \$

Öne çıkan noktalar

Uluslararası proje finansman anlaşmaları ve sınır ötesi Birleşme ve Satın Alma (Mergers and Acquisitions - M&A) duyurularına ilişkin ilk tahminler, hacim olarak sırasıyla %25 ve %43 oranlarında, belirgin düşüşlere işaret etmektedir. Bununla birlikte, sıfırdan yatırım (greenfield) duyurularına ilişkin ilk veriler, imalat sektörlerindeki güçlü genişlemenin etkisiyle, 2023 yılında sıfırdan yatırım projelerinin toplam değerinde %6'lık bir büyüme beklendiğini göstermektedir.

Duyurulan sıfırdan yatırım proje sayısı %6 oranında azalırken, sıfırdan yatırım projelerinin toplam hacmi değer olarak %6 oranında artmıştır. Sıfırdan proje hacmi ve sıfırdan proje sayısı arasındaki bu performans farklılaşmasının başlıca nedeninin ise mega ölçekli sıfırdan yatırım projelerin sayısındaki artış olabileceği değerlendirilmektedir.

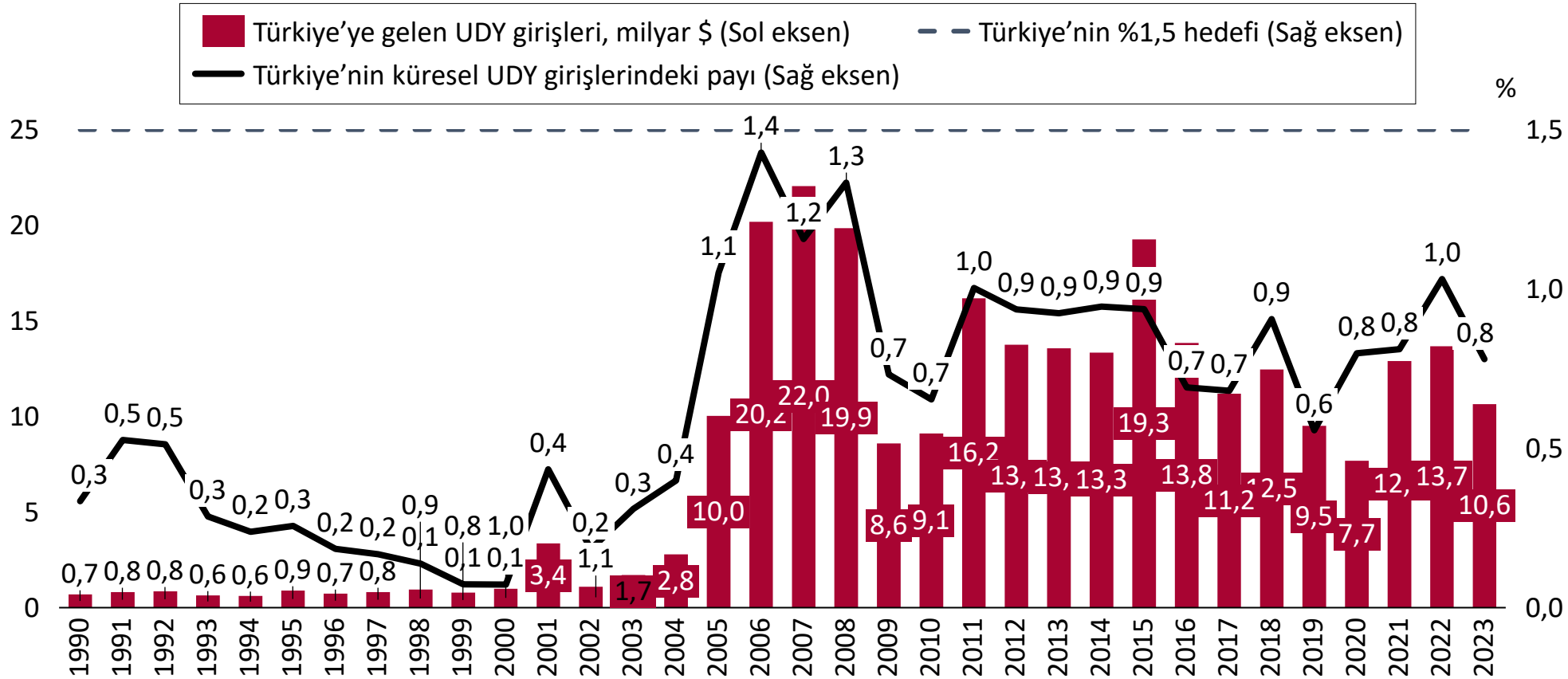
Bunun yanı sıra, 2023 yılındaki bu güçlü sıfırdan yatırım duyurusu ivmesinin bir kısmının 2024 yılına taşınma olasılığı, ekonomik ve siyasi belirsizliklere rağmen 2024 yılında küresel UDY girişlerinde sınırlı bir artış beklentisini beraberinde getirmektedir.

3 Türkiye, küresel UDY pazarında %0,8 pay almış olsa da, daha fazla yatırım için kullanılmamış önemli bir potansiyel mevcut

Türkiye'nin küresel UDY pazarındaki konumu

Öne çıkan noktalar

Türkiye'ye gerçekleşen UDY girişi, milyar \$, 1990-2023

2023 yılında **Türkiye** 10,6 milyar dolarlık UDY girişi kaydederken Türkiye'nin **küresel UDY girişlerinden aldığı pay %0,8** olarak gerçekleşti.

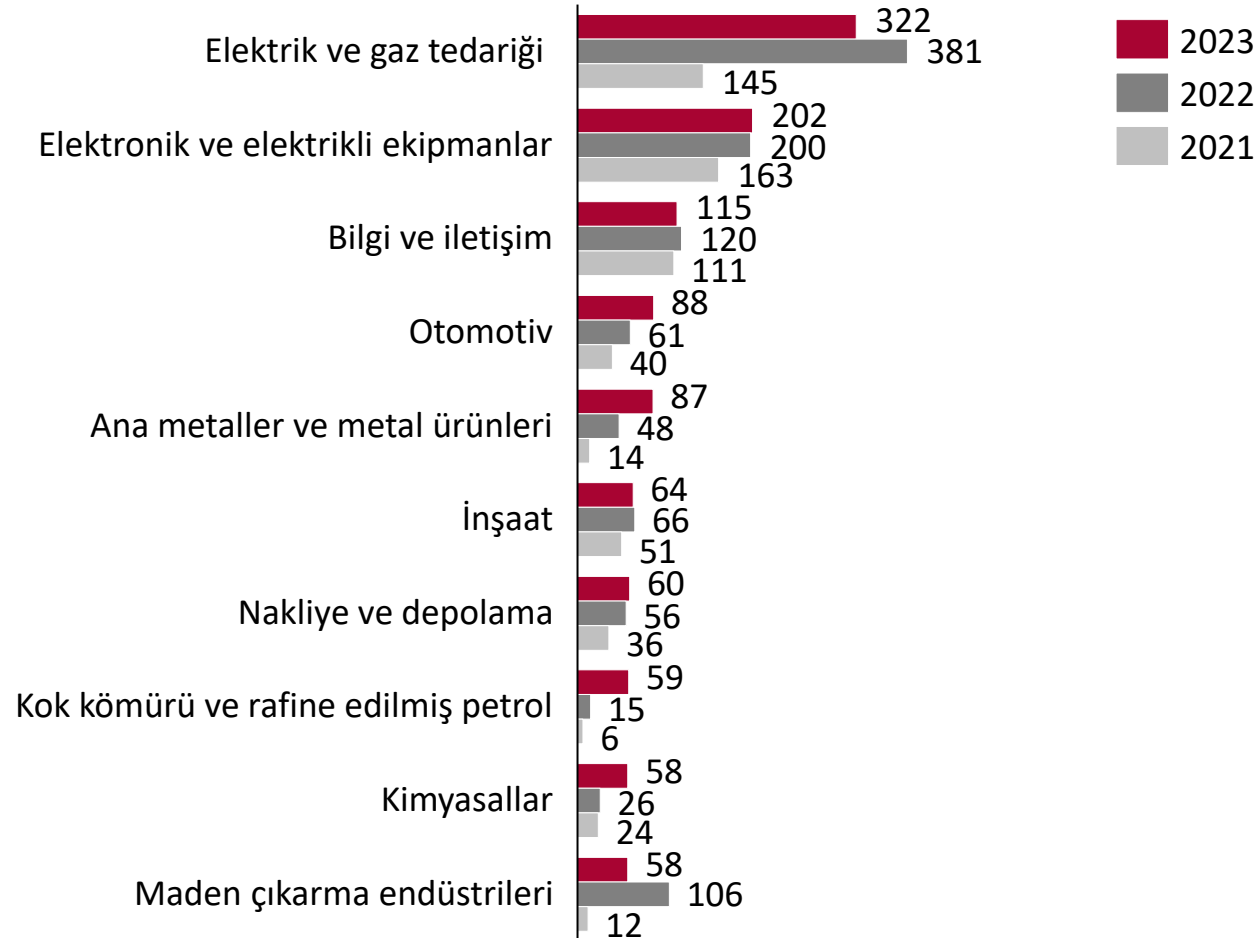
Türkiye'nin %1,5 olan küresel UDY pazar payına ulaşma hedefi için mevcut UDY patikasında değişikliğe ihtiyaç duyuluyor.

Türkiye, UDY çekme konusunda önemli ilerlemeler kaydetmiş olsa da, karşılaştırmaya konu ülkelerin performanslarıyla kıyaslandığında halen büyük bir yatırım potansiyeli bulunmaktadır.

3 Elektrik ve gaz tedarigi, elektronik ve elektrikli ekipmanlar, ve bilgi ve iletisim 2023'te en buyuk payi alan uc sektor oldu

Dünya genelinde en fazla sıfırdan yatırım projesi duyurulan sektörler, milyar \$, 2023

Öne çıkan noktalar

2023'teki sektör eğilimleri, Küresel Tedarik Zincirlerinin (KTZ) yoğun olduğu sektörlerdeki, sıfırdan yatırım projelerinde önemli bir artışa işaret ediyor. Otomotiv (%45 artış), ana metaller ve metal ürünler (%81 artış), kimyasallar (%119 artış) ve kok kömürü ve rafine edilmiş petrol (%295 artış) gibi yüksek büyüme alanları, 2023 yılında duyurulan sıfırdan yatırım projeleri açısından ilk 10 sektör arasında yer almıştır.

2023'te, yarı iletkenlerde yeni duyurulan sıfırdan yatırım proje sayısında göze çarpan bir düşüş yaşandı.

Ancak 2022'ye kıyasla düşüşler yaşansa da hem yenilenebilir enerji hem de yarı iletkenler en çok sıfırdan yatırım gerçekleşen sektörler arasında yer almaya devam etti.

İÇİNDEKİLER

1

Yönetici Özeti

2

Yerel Trendler

3

Küresel Trendler

4

Ek Tablolar

4 Ek Tablolar

Türkiye'ye gelen UDY'nin toplam hacmi, milyon \$

		Yıllık veri													
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Türkiye'ye gelen UDY girişleri		9099	16182	13744	13563	13337	19263	13835	11190	12450	9507	7675	12895	13666	10642
	UDY <u>sermaye</u> girişi	6256	16136	10761	10523	8632	12181	7579	7401	6699	5881	5791	7098	6985	5588
	Net gayrimenkul	2494	2013	2636	3049	4321	4156	3890	4643	5915	4979	3954	5634	6273	3560
	Diğer	349	-1967	347	-9	384	2926	2366	-854	-164	-1353	-2070	163	408	1494

Partner ülke ve sektörlere göre Türkiye'ye gelen UDY sermaye girişleri, milyon \$

Partner ülke

Sıra	Ülke	Yıllık veri			
		2020	2021	2022	2023
1	Hollanda	598	749	788	1134
2	Almanya	287	479	972	687
3	BAE	65	449	274	584
4	Katar	400	150	11	400
5	Rusya	1	3	24	369

Sektör

Sıra	Sektör	Yıllık veri			
		2020	2021	2022	2023
1	Toptan ve perakende ticaret	803	3392	1579	984
2	Finans	1401	177	1786	600
3	Elektrik dağıtım	49	129	360	494
4	Depolama	576	216	392	414
5	Elektronik imal.	27	205	372	394

YASED Rakamlarla UDY Bülteni

İLETİŞİM

Ayşegül DÜŞÜNDERE
Ekonomi Araştırmaları Direktörü, YASED
aysegul.dusundere@yased.org.tr

Resmi Ödemeler Dengesi İstatistiklerinin aylık olarak açıklanmasını takiben, Rakamlarla UDY bülteni hazırlanarak YASED web sitesi üzerinden paydaşlara duyurulmaktadır. Bültende, Türkiye'ye gelen UDY'nin mevcut durumu, sektörel ve coğrafi dağılımı, küresel eğilimler de dikkate alınarak değerlendirilmektedir.

Yasal Uyarı: Raporlarda yer alan analizlerden elde edilen sonuçlar, raporların hazırlanma döneminde mevcut olan bilgilere dayanmakta olup, takip eden dönemlerde yapılacak değerlendirmelere dayanak teşkil etmemektedir. Raporlarda yer alan hiçbir beyan ve tahmin, YASED'in bilgi ve deneyime dayalı olarak gelecekte beklenen ekonomik değerler ve sonuçlar hakkındaki görüşlerini temsil etmemektedir. Bu raporlarda yer alan bilgiler, finansal ve/veya ekonomik tavsiye ve/veya profesyonel nitelikte veya başka herhangi bir şekilde tavsiye teşkil ettiği şeklinde yorumlanamaz. YASED, bu raporlar boyunca sağlanan herhangi bir beyan ve/veya tahminin kullanılması, alıntılanması veya atıfta bulunulmasından kaynaklanan veya bunlarla ilgili herhangi bir kayıp veya zarardan sorumlu değildir. Raporların fikri mülkiyet ve diğer mülkiyet hakları YASED'e ait olup, bu raporlara ilişkin tüm haklar açıkça belirtilmedikçe saklıdır.